

Belgische Senaat

Gewone Zitting 2000-2001

2-80

Plenaire vergaderingen
Donderdag 30 november 2000

Ochtendvergadering

Handelingen

Sénat de Belgique

Session ordinaire 2000-2001

Annales

Séances plénières
Jeudi 30 novembre 2000

Séance du matin

2-80

De **Handelingen** bevatten de integrale tekst van de redevoeringen in de oorspronkelijke taal. Deze tekst werd goedgekeurd door de sprekers. De vertaling – *cursief gedrukt* – verschijnt onder de verantwoordelijkheid van de dienst Verslaggeving. Van lange uiteenzettingen is de vertaling een samenvatting.

De nummering bestaat uit het volgnummer van de legislatuur sinds de hervorming van de Senaat in 1995, het volgnummer van de vergadering en de paginering.

Voor bestellingen van Handelingen en Vragen en Antwoorden van Kamer en Senaat:
Dienst Publicaties Kamer van volksvertegenwoordigers, Natieplein 2 te 1008 Brussel, tel. 02/549.81.95 of 549.81.58.

Deze publicaties zijn gratis beschikbaar op de websites van Senaat en Kamer:
www.senate.be www.dekamer.be

Afkortingen - Abréviations

AGALEV	Anders Gaan Leven
CVP	Christelijke Volkspartij
ECOLO	Écologistes
PRL-FDF-MCC	Parti Réformateur Libéral – Front Démocratique des Francophones – Mouvement des Citoyens pour le Changement
PS	Parti Socialiste
PSC	Parti Social Chrétien
SP	Socialistische Partij
VL. BLOK	Vlaams Blok
VLD	Vlaamse Liberalen en Democraten
VU-ID	Volksunie-ID21

Les **Annales** contiennent le texte intégral des discours dans la langue originale. Ce texte a été approuvé par les orateurs.

Les traductions – *imprimées en italique* – sont publiées sous la responsabilité du service des Comptes rendus. Pour les interventions longues, la traduction est un résumé.

La pagination mentionne le numéro de la législature depuis la réforme du Sénat en 1995, le numéro de la séance et enfin la pagination proprement dite.

Pour toute commande des Annales et des Questions et Réponses du Sénat et de la Chambre des représentants: Service des Publications de la Chambre des représentants, Place de la Nation 2 à 1008 Bruxelles, tél. 02/549.81.95 ou 549.81.58.

Ces publications sont disponibles gratuitement sur les sites Internet du Sénat et de la Chambre:
www.senate.be www.lachambre.be

Inhoudsopgave	Sommaire
Wetsontwerp betreffende de gezinsbemiddeling (Stuk 2-422) (Evocatieprocedure)..... 4	Projet de loi relative à la médiation en matière familiale (Doc. 2-422) (Procédure d'évocation).....4
Algemene bespreking 4	Discussion générale.....4
Artikelsgewijze bespreking..... 16	Discussion des articles.....16
Wetsontwerp tot aanvulling van de wet van 26 juni 2000 tot beperking met de helft van de devolutive kracht van de lijststemmen en tot afschaffing van het onderscheid tussen kandidaat-titularissen en kandidaat-opvolgers voor de verkiezing van de provincie- en gemeenteraden en het Europese Parlement (Stuk 2-524) (Evocatieprocedure) 19	Projet de loi complétant la loi du 26 juin 2000 visant à réduire de moitié l'effet dévolutif des votes exprimés en case de tête et à supprimer la distinction entre candidats titulaires et candidats suppléants pour l'élection des conseils provinciaux et communaux et du Parlement européen (Doc. 2-524) (Procédure d'évocation).....19
Algemene bespreking 19	Discussion générale.....19
Artikelsgewijze bespreking..... 20	Discussion des articles.....20
Wetsvoorstel tot wijziging van artikel 66 van de provinciewet en tot invoeging van een artikel 242 <i>bis</i> in de nieuwe gemeentewet, inzake het beleidsprogramma (van de heer Paul Wille c.s., Stuk 2-490) 20	Proposition de loi modifiant l'article 66 de la loi provinciale et insérant un article 242 <i>bis</i> dans la nouvelle loi communale, en ce qui concerne le programme de politique générale (de M. Paul Wille et consorts, Doc. 2-490)20
Algemene bespreking 20	Discussion générale.....20
Artikelsgewijze bespreking..... 20	Discussion des articles.....20
Wetsontwerp tot wijziging van de wet van 31 december 1983 tot hervorming der instellingen voor de Duitstalige Gemeenschap (Stuk 2-576) 20	Projet de loi modifiant la loi du 31 décembre 1983 de réformes institutionnelles pour la Communauté germanophone (Doc. 2-576).....20
Algemene bespreking 20	Discussion générale.....20
Artikelsgewijze bespreking..... 21	Discussion des articles.....21
Berichten van verhindering..... 22	Excusés.....22

Voorzitter: mevrouw Sabine de Bethune, eerste ondervoorzitter

(De vergadering wordt geopend om 10.05 uur.)

Wetsontwerp betreffende de gezinsbemiddeling (Stuk 2-422) (Evocatieprocedure)

Algemene bespreking

Mevrouw Meryem Kaçar (AGALEV), rapporteur. – Het is me een waar genoeg verslag te mogen uitbrengen over het wetsontwerp betreffende de gezinsbemiddeling.

Door de goedkeuring van het onderhavige wetsontwerp wordt de bemiddeling in familieaangelegenheden, die nu reeds gedeeltelijk in de praktijk wordt toegepast, wettelijk geregeld. Het betreft vooral het statuut van de bemiddelaars notarissen, advocaten of natuurlijke personen die een speciale opleiding hebben gevolgd en die door de rechter kunnen worden aangewezen in bepaalde familiale geschilprocedures, zoals de vorderingen met betrekking tot de verplichtingen ontstaan uit het huwelijk, wederzijdse rechten en verplichtingen van de echtgenoten, gevolgen van de echtscheiding, ouderlijk gezag enzovoorts.

De bemiddeling is een tussenstap in een gerechtelijke procedure. Mediatie of bemiddeling betekent een fundamenteel andere kijk op geschillen en op de oplossing ervan. De betrokken partijen werken samen met de bemiddelaar aan de oplossing van hun conflict. De huidige vormen van bemiddeling hebben aangetoond dat dankzij deze actieve medewerking, de uiteindelijke overeenkomst gemakkelijker door de partijen wordt aanvaard en nageleefd.

Ook vanuit proceseconomisch oogpunt is bemiddeling een goed instrument omdat de deskundige persoon de onderhandelingen voert tussen de partijen en omdat de zaak pas opnieuw voor de rechter wordt gebracht nadat er eventueel een akkoord werd bereikt. De rechter behoudt evenwel zijn rechtsprekende bevoegdheid. Volgens een bepaalde rechtsleer zou er rolverwarring ontstaan wanneer eenzelfde persoon tegelijkertijd recht moet spreken en mediëren.

De commissie voor de Justitie heeft het ontwerp aan een grondig onderzoek onderworpen. We hebben belangrijke verduidelijkende aanvullingen aangebracht aan de tekst die door de Kamer werd goedgekeurd. We kunnen met enige fierheid zeggen dat de Senaat zijn rol als reflectiekamer hier wel degelijk heeft vervuld.

Bij het begin van de besprekingen, op 5 juli 2000, heeft de commissie de Raad van State om advies gevraagd. De vraag luidde of de federale overheid bevoegd is om deze vorm van geschillenregeling, waarbij naar een minnelijke schikking wordt gestreefd, te institutionaliseren. De bemiddeling is immers een tussenstap in een gerechtelijke procedure.

In september jongstleden verklaarde de Raad van State dat de federale overheid wel degelijk bevoegd is inzake deze materie. Hij baseert zijn conclusie op de bevoegdheidsverdeling luidens dewelke de federale staat bevoegd is voor de toepassing van de regels van het Gerechtelijk Wetboek. Ik citeer: “De bevoegdheid om deze

Présidence de Mme Sabine de Bethune, première vice-présidente

(La séance est ouverte à 10 h 05.)

Projet de loi relative à la médiation en matière familiale (Doc. 2-422) (Procédure d'évocation)

Discussion générale

Mme Meryem Kaçar (AGALEV), rapporteuse. – *Le projet, dont j'ai le plaisir d'être la rapporteuse, donne un fondement légal à la médiation familiale à laquelle on a déjà parfois recours aujourd'hui. Il concerne surtout le statut des médiateurs – notaires, avocats ou personnes physiques ayant suivi une formation spécifique – que le juge peut désigner pour régler certains litiges liés, par exemple, aux conséquences d'un divorce ou à l'autorité parentale.*

La médiation constitue une étape intermédiaire de la procédure judiciaire. Le médiateur sert à faciliter la résolution des conflits et l'acceptation des accords conclus entre les parties. Cette procédure permet de réduire le recours au juge, l'affaire ne lui étant soumise qu'après conclusion éventuelle d'un accord. Ce magistrat conserve néanmoins sa compétence juridictionnelle.

La commission de la Justice a apporté certains éclaircissements essentiels au projet et le Sénat peut se targuer d'avoir ici joué pleinement son rôle de chambre de réflexion.

Saisi d'une demande d'avis, le Conseil d'Etat a estimé que le législateur fédéral était compétent en matière de médiation familiale.

Lors de ses auditions, la Chambre n'avait entendu que des avocats. En commission du Sénat, nous avons également reçu un juge de paix et des travailleurs sociaux qui nous ont permis de déposer certains amendements essentiels.

vorm van bemiddeling in te voeren, houdt de bevoegdheid in om de nadere regels ervan vast te stellen en inzonderheid om te bepalen welke personen als bemiddelaar kunnen worden aangesteld... Zulks neemt niet weg dat de gemeenschappen in het kader van hun bevoegdheid inzake hulp en bijstand aan gezinnen en kinderen “bijkomende of aanvullende rechten mogen toekennen” bovenop die waarin de federale wetgeving ter zake voorziet en dat ze, als ze dat wenselijk achten, andere vormen van gezinsbemiddeling mogen invoeren.”

Ook onze commissie heeft vervolgens een aantal hoorzittingen gehouden. De Kamer van Volksvertegenwoordigers heeft uitsluitend advocaten gehoord, maar de Senaat heeft geopteerd voor hoorzittingen waarbij ook magistraten, een vrederechter en vertegenwoordigers van welzijnswerkers, zowel Nederlandstaligen als Franstaligen, om hun mening werden gevraagd. Als gevolg van deze hoorzittingen werden belangrijke verduidelijkende amendementen ingediend.

De medewerkers van de minister hebben deze ondergebracht in één amendement, onderverdeeld in subamendementen, dat door de commissieleden werd aangenomen.

(Voorzitter: de heer Jean-Marie Happart, ondervoorzitter.)

Er zijn 7 belangrijke aanvullingen aangebracht om het oorspronkelijke wetsontwerp te verduidelijken.

Ten eerste wordt in de titel het woord “gezinsbemiddeling” vervangen door de woorden “proceduregebonden bemiddeling in familiezaken”. De term “gezinsbemiddeling” is te beperkend om het toepassingsgebied van het ontwerp weer te geven. Bovendien wordt met de wijziging de bemiddeling in het kader van een procedure voor de rechtbank gesitueerd tegenover de niet-proceduregebonden bemiddeling in familiezaken, die buiten de gerechtelijke procedure kan plaatsvinden.

Ten tweede wordt de mogelijkheid voor de rechter om een bemiddelaar aan te wijzen uitgebreid tot vorderingen met betrekking tot de verplichtingen ontstaan uit het huwelijk, de wederzijdse rechten en plichten van de echtgenoten, de gevolgen van de echtscheiding, het ouderlijk gezag, echtscheiding op grond van bepaalde feiten, echtscheiding door onderlinge toestemming, scheiding van tafel en bed, omzetting daarvan in echtscheiding en de vorderingen voortvloeiend uit de feitelijke samenwoning.

Ten derde zijn er kleine tekstverschikkingen, alsook een vereenvoudiging en verduidelijking van de te volgen procedure. Zo mag de rechter alleen een bemiddelaar in familiezaken aanwijzen met wie de partijen het eens zijn. Die beslissing is een beslissing alvorens recht te doen in de zin van artikel 19, tweede lid, van het Gerechtelijk Wetboek. Het is dus geen eindvonnis, maar de aanbeveling van een maatregel.

De amendementen die de rechter verplichten de mogelijkheid om een beroep te doen op een bemiddelaar te melden aan de partijen die een geschil voorleggen, werden niet aangenomen. De minister was van oordeel dat die verplichting kan leiden tot een formele mededeling door de rechter. De indieners van het amendement wilden echter wijzen op het bestaan van de

(M. Jean-Marie Happart, vice-président, prend place au fauteuil présidentiel.)

Parmi les amendements adoptés, citons le remplacement, dans l'intitulé, de l'expression « médiation en matière familiale », trop restrictive, par celle de « médiation en matière familiale dans le cadre d'une procédure judiciaire ».

Par ailleurs, la liste des demandes au cours desquelles une médiation familiale peut intervenir a été élargie aux obligations découlant du mariage, aux droits et devoirs respectifs des époux, aux conséquences d'un divorce, à l'autorité parentale, au divorce par consentement mutuel, à la séparation de corps, à sa conversion en divorce et aux demandes découlant de la cohabitation de fait.

La procédure a également été simplifiée et explicitée. Ainsi, le juge peut seulement désigner un médiateur sur lequel les parties marquent leur accord.

L'amendement visant à obliger le juge à indiquer aux parties la possibilité d'une médiation n'a pas été retenu car le ministre a estimé que cette obligation risquait de se réduire à une simple formalité. Cependant, le même objectif pourrait être atteint en demandant aux procureurs généraux d'inviter les juges à informer les parties des possibilités de médiation.

D'autre part, on a souligné l'importance de la formation et l'accréditation des personnes pouvant faire office de médiateur familial : avocats, notaires et personnes physiques. Le Roi peut déterminer des critères d'agrément pour la médiation en matière familiale, après consultation de l'autorité compétente.

L'amendement adopté relatif au secret professionnel vise à garantir la confidentialité des informations découvertes en cas de médiation familiale. On y trouve une définition précise du secret professionnel et une indication de la procédure à suivre en cas de violation de celui-ci.

D'autres amendements règlent l'assistance judiciaire en ce qui concerne les frais afférents au médiateur. Le Conseil

bemiddeling in familiezaken. Die doelstelling kan volgens de minister ook worden bereikt met een omzendbrief van de procureurs-generaal, die de rechters verzoekt de partijen te informeren over de bemiddelingsmogelijkheid.

Ten vierde zijn er verduidelijkingen aangebracht met betrekking tot de persoon die als bemiddelaar kan worden aangesteld. Zo wordt gewezen op de erkenning van de opleiding van advocaten, notarissen en de natuurlijke personen. De Koning kan de criteria bepalen voor de erkenning van de bemiddeling in familiezaken, na raadpleging van de daartoe bevoegde overheid. Een amendement met betrekking tot de oprichting van een erkenningscommissie werd echter niet aangenomen.

Ten vijfde is er een amendement aangenomen inzake het beroepsgeheim.

Het oorspronkelijk wetsontwerp bepaalde zonder meer dat artikel 158 van het Strafwetboek inzake het beroepsgeheim van toepassing is op de bemiddelaar. Zowel uit het advies van de Raad van State als uit de rechtsleer en de hoorzittingen bleek dat het raadzaam is de inhoud van het beroepsgeheim nader te omschrijven. Bovendien leek het ook noodzakelijk ervoor te zorgen dat informatie die bij bemiddeling in familiezaken aan het licht komt, vertrouwelijk blijft. Een regeringsamendement, dat instemming kreeg van de commissie, geeft een duidelijke omschrijving van het beroepsgeheim. Ondanks de zeer gedetailleerde regeling krijgt de bemiddelaar duidelijkheid over de inhoud van het beroepsgeheim en over de te volgen procedure bij de schending ervan.

Een zesde reeks aanvullingen heeft betrekking op de rechtsbijstand. Via de nodige amendementen wordt rechtsbijstand mogelijk met betrekking tot de kosten van de bemiddelaar. De Raad van State vond deze mogelijkheid een stap vooruit voor de sociaal rechtvaardige toepassing van het wetsontwerp.

Ten zevende, het wetsontwerp voorziet in een overgangsregel om discriminaties te vermijden tussen de verschillende categorieën van personen die als bemiddelaar kunnen optreden. Zolang de bevoegde overheden geen erkenningscriteria hebben vastgelegd voor de erkenning van de natuurlijke personen, kunnen deze worden aangewezen als bemiddelaar in familiezaken wanneer zij het bewijs kunnen leveren van een opleiding die minstens gelijk is aan een opleiding bij een erkende instantie voor zowel advocaten als notarissen.

De regering heeft bewust geopteerd om geen definitie van bemiddeling te formuleren in het wetsontwerp om niet het gevaar te lopen dat de bevoegdheid van de bemiddelaar wordt beknot. Gelet op de recente ontwikkelingen binnen ons rechtssysteem van deze vorm van alternatieve oplossing van geschillen, lijkt het niet aangewezen om deze nu reeds te definiëren. Bemiddeling kent een steeds toenemend succes en raakt aan verscheidene domeinen van het sociale leven. Het is dan ook niet aangewezen om dit enkel te definiëren voor een welbepaald gebied zoals de bemiddeling in familiezaken. Zo wordt immers het risico gelopen dat de bemiddeling wordt beperkt binnen een te restrictieve omschrijving.

Bovendien lijkt een definiëring van het begrip nu niet aangewezen daar de Europese Unie momenteel een onderzoek

d'Etat a estimé que cette possibilité constituait une avancée en matière de justice sociale.

En attendant la détermination de critères d'agrément par les autorités compétentes, le projet prévoit une disposition transitoire afin d'éviter les discriminations entre les différentes catégories possibles de médiateurs. Pour être désigné comme médiateur, les personnes physiques devront avoir suivi une formation reconnue, au moins égale à celle des avocats et notaires.

Le gouvernement s'est délibérément abstenu de formuler une définition de la médiation afin de ne pas cadenciser les compétences du médiateur. Dans tous les domaines de la vie sociale, la médiation connaît en effet un succès croissant et il ne faudrait pas en réduire le champ d'application à la seule procédure judiciaire.

Le projet qui nous est soumis est une bonne loi qui tend à simplifier et à expliciter l'application effective de la médiation familiale par les personnes agréées à cet effet. Nous verrons si, dans la pratique, cette loi atteint les objectifs qu'elle s'est fixés.

Mon groupe se réjouit de la réalisation de cette loi car les conflits pourront dorénavant passer par la médiation et tout le monde y trouvera son compte, particulièrement les enfants.

Enfin, nous estimons que la médiation doit pouvoir être élargie aux différends liés à la liquidation et au partage de la communauté de biens dissoute par le divorce ou aux conflits résultant de l'indivision entre époux.

voert. Zoals sommige rechtsgeleerden het mooi zeggen "Bemiddelen is zoals iemand versieren: er zijn geen vaste regels voor".

Het voorliggend ontwerp is een goede wet die een vereenvoudiging, een verduidelijking en een effectieve toepassing van de bemiddeling in familiezaken voor ogen heeft zowel door advocaten, notarissen als de natuurlijke personen uit de welzijnssector die over de nodige erkenning beschikken.

De praktijk moet uitwijzen of het een effectieve wet is. Wij zijn er echter van overtuigd dat het wetsontwerp de nodige garanties biedt om de vooropgestelde doelstellingen te bereiken.

Mijnheer de voorzitter, als u het mij toestaat zal ik nu het woord nemen als vertegenwoordiger van de Agalev-Ecolo-fractie.

Wij zijn verheugd over de totstandkoming van deze wet. Ofschoon wij er volledig achter staan, wens ik hier kort de nadruk te leggen op drie punten.

Het is een belangrijke stap voorwaarts dat conflicten voortaan benaderd zullen worden via bemiddeling. Alle partijen varen daar wel bij, vooral de kinderen.

De amendementen die wij in de commissie hebben ingediend, wens ik hier niet opnieuw in te dienen omdat het beoogde doel ook kan worden bereikt op de door de minister voorgestelde manier, namelijk door middel van een omzendbrief aan de procureurs-generaal met de vraag aan de rechters er telkens op te wijzen dat de mogelijkheid tot bemiddeling bestaat.

Tot slot zijn wij van mening dat, hoewel dit een belangrijke stap vooruit is de mogelijkheid tot bemiddeling moet worden uitgebreid tot de geschillen die ontstaan bij de vereffening-verdeling van de door de echtscheiding ontbonden gemeenschap van goederen of van geschillen naar aanleiding van de onverdeeldheid tussen de echtgenoten.

Mevrouw Clotilde Nyssens (PSC). – Wij hebben over dit ontwerp grondig gedebatteerd en de personen die werden gehoord, hebben een constructieve bijdrage geleverd. Op belangrijke punten werd een consensus bereikt. De commissie voor de Justitie heeft goed werk geleverd. Soms is het nuttig om achter gesloten deuren na te denken over maatschappelijke projecten. Het verschaft mij voldoening deel te nemen aan een debat over onderwerpen die ons na aan het hart liggen, zonder te vervallen in partijpolitieke discussies.

Het door de Kamer overgezonden ontwerp was al het resultaat van een intense voorbereiding. Het advies van de Raad van State, de reacties van de betrokkenen, met name van de bemiddelaars die geen advocaat of notaris zijn, zijn positieve elementen. Dankzij de inbreng van die mensen hebben wij het ontwerp kunnen verbeteren en zelfs nog in belangrijke mate kunnen wijzigen. Ik hoop dat deze tekst, die nu terug naar de Kamer moet, er door de minister zal worden verdedigd. Het gebeurt immers dat de Kamercommissie verbaasd is over de door de Senaat aangebrachte wijzigingen. Daarom reken ik op de steun van de minister om de gewijzigde tekst te verdedigen.

Mme Clotilde Nyssens (PSC). – Nous avons pu avoir un débat approfondi sur ce projet et bénéficier de l'apport très constructif des personnes auditionnées dans le cadre de la discussion. Des consensus ont été recueillis sur des points importants, au-delà des clivages politiques. La commission de la Justice du Sénat a fait œuvre utile, ce qui montre qu'il est parfois bon de se réunir à huis clos pour réfléchir à ce type de projet de société. J'éprouve une réelle satisfaction à pouvoir contribuer à des débats sur des sujets qui nous tiennent à cœur, en évitant les discussions partisans.

Le projet, tel qu'il nous a été transmis par la Chambre, avait déjà fait l'objet d'un important travail. Outre l'avis du Conseil d'État, les réactions des acteurs dans la société, notamment des médiateurs non-avocats et non-notaires sont des éléments positifs. Nous avons entendu ces personnes et nous avons pu améliorer voire modifier de manière assez importante le projet de loi transmis par la Chambre. Je souhaite vivement que ce texte, qui doit maintenant être renvoyé à la Chambre, y soit défendu, dans l'état où il se trouve, par le ministre. En effet, les modifications importantes que peut apporter le Sénat à un texte venant de la Chambre suscitent fréquemment une réaction d'étonnement de la part de la commission de la Chambre. Je compte donc sur l'appui du ministre pour

Over welke wijzigingen gaat het? Wij hebben vooreerst het opschrift gewijzigd. De gezinsbemiddeling in het kader van een gerechtelijke procedure is een federale bevoegdheid, de Raad van State was daar zeer duidelijk over. Wij hebben ervan afgezien om in het ontwerp een definitie van de gerechtelijke bemiddeling in familiezaken op te nemen, omdat er nog geen algemeen aanvaarde definitie bestaat en om bevoegdheidsconflicten tussen het federale niveau en de gemeenschappen te vermijden.

Het toepassingsgebied van de wet werd verduidelijkt en uitgebreid op basis van de opmerkingen van de Raad van State en van de amendementen die ik had ingediend.

Talrijke en belangrijke wijzigingen hebben betrekking op de gerechtelijke procedure, in het bijzonder de mededeling van de rechterlijke beslissingen aan de partijen. De hoorzitting met de magistraten was in dit verband zeer positief.

Artikel 734quater over de personen die als gerechtelijk bemiddelaar in familiezaken kunnen worden aangewezen, werd aangepast. Zoals mevrouw Kaçar al zei, is de kernvraag hoe bemiddelaars die geen advocaat of notaris zijn, als bemiddelaar kunnen worden aangewezen, zonder dat zij deel uitmaken van een erkende beroepsgroep. Dat was de voornaamste vraag vanuit de praktijk en de minister heeft veel aandacht besteed aan de amendementen die hierover werden ingediend. Zelf was ik voorstander van de oprichting van een federale commissie die de eenvormigheid en het interdisciplinaire karakter van de opleiding zowel voor advocaten en notarissen als voor andere bemiddelaars zou waarborgen. Het bereikte compromis bestaat erin dat de Koning wordt gemachtigd om, na raadpleging van de overheid die bevoegd is voor de erkenning, specifieke gemeenschappelijke erkenningscriteria vast te leggen voor al wie als gerechtelijk bemiddelaar in familiezaken wenst op te treden.

Ik denk dat daarmee werd tegemoetgekomen aan de vraag van bemiddelaars die geen advocaat of notaris zijn, om te kunnen beschikken over een forum waar wordt toegezien op het interdisciplinaire karakter van een toekomstig beroep, dat later eventueel kan worden gereguleerd.

Ik ben blij dat als gevolg van het amendement dat ik heb ingediend de bepalingen over de vertrouwelijkheid en het beroepsgeheim in ruime mate werden geamendeerd.

Het deontologische kader dat de nieuwe bemiddelaars zullen hanteren, is van groot belang omdat het over zeer gevoelige betwistingen gaat. De gesprekken tussen de partners en de bemiddelaar moeten strikt vertrouwelijk zijn. Daarom denk ik dat er een deontologische code voor bemiddelaars moet komen. Dat staat nog niet in het ontwerp maar de bepalingen over de vertrouwelijkheid en het beroepsgeheim gaan in de goede richting.

Een ander belangrijk punt is de rechtsbijstand. Ik ben voorstander van de ontwikkeling van de bemiddeling als nieuwe methode voor het oplossen van conflicten, maar ik wens dat dit niet zou beperkt blijven tot de mensen die het zich kunnen veroorloven. De bemiddeling kost immers zeer veel geld.

Er moet zeer zeker iets worden gedaan aan de overbelasting van de rechtbanken, maar de alternatieve conflictoplossing

défendre le texte modifié par notre assemblée.

Sur quels points notre travail a-t-il porté ? D'abord, sur l'intitulé du projet. On s'est beaucoup interrogé sur la notion même de médiation familiale dans le cadre de la procédure judiciaire. Bien entendu, il s'agit d'une compétence fédérale. C'est un point acquis, le Conseil d'État a été très clair à ce sujet. Nous avons donc le pouvoir et la compétence de légiférer en cette matière, à condition que la médiation se situe dans le cadre d'une procédure judiciaire. Nous avons renoncé à inclure dans le texte de loi une définition de la notion de médiation familiale judiciaire. Nous avons en effet pris conscience que le fait de la définir pouvait créer des difficultés, étant donné l'absence de définition unanimement reconnue, et risquait de mener à des conflits de compétences entre le fédéral et les communautés. Je pense que nous avons bien fait de ne pas définir cette notion.

Le champ d'application de la loi a été précisé et élargi en tenant compte en particulier des remarques du Conseil d'État et des amendements que j'avais déposés.

Des précisions importantes et nombreuses ont été données en ce qui concerne la procédure judiciaire, particulièrement en matière de communication des décisions de justice aux parties. Sur ce point, l'audition des magistrats a été très positive.

L'article 734quater concernant les personnes pouvant être désignées comme médiateurs familiaux en matière judiciaire a été adapté. Le nœud de ce projet, comme l'a souligné Mme Kaçar, était de savoir en quoi les médiateurs non-avocats et non-notaires, juristes la plupart du temps mais pas seulement juristes, pouvaient intervenir comme médiateurs sans faire partie d'une profession reconnue. C'était là la demande principale du terrain et le gouvernement a été attentif aux amendements que nous avons tous déposés à ce propos.

J'avais souhaité la création d'une commission fédérale visant à assurer le caractère interdisciplinaire et harmonisé des formations tant des avocats et notaires que des médiateurs issus d'autres professions. Cet amendement-là n'a pas été retenu mais un bon compromis a été trouvé en donnant au Roi la possibilité, après consultation des autorités d'agrément concernées, de déterminer des critères d'agrément spécifiques communs pour toute personne visée par le projet souhaitant pratiquer la médiation familiale judiciaire.

Je crois que la préoccupation des médiateurs non-avocats et non-notaires a été rencontrée, principalement en ce qui concerne la nécessité de disposer d'un lieu où pourrait être assuré le caractère interdisciplinaire d'une future profession, laquelle pourrait faire l'objet d'une réglementation.

La disposition relative à la confidentialité et au secret professionnel a été largement amendée, notamment en fonction de l'amendement que j'ai personnellement déposé, et je m'en réjouis.

Il est très important de savoir dans quel cadre déontologique opèrent ces nouveaux acteurs dits médiateurs. Il y va d'un contentieux extrêmement sensible ; la confidentialité des cas et des paroles prononcées par les époux devant un médiateur doit être assurée.

Il faudra, je crois, élaborer un code de déontologie des médiateurs. Cela ne figure pas dans le projet de loi, mais la

mag niet voorbehouden blijven voor een deel van de bevolking. Rechtsbijstand moet ook verleend worden voor de tussenkomst van bemiddelaars in gezinszaken.

Een overgangsbepaling in het geamendeerde ontwerp maakt het de mensen die nu al aan gezinsbemiddeling doen en die minstens over dezelfde deskundigheid beschikken als de advocaten en notarissen mogelijk om hun activiteiten te blijven uitoefenen, ook al is er nog geen reglementering. Vaak zijn dit mensen die zich hier of in het buitenland hebben bijgeschoold en zelf opleiding hebben gegeven aan advocaten en notarissen.

Toch zijn er ook een aantal minpunten die op korte of langere termijn voor verbetering vatbaar zijn.

Het betreft in de eerste plaats het vrijwillige karakter van de bemiddeling. De Raad van State benadrukte dat de partijen het niet alleen met elkaar eens moeten zijn over het principe van de bemiddeling, maar ook over de keuze van de bemiddelaar. Wij hebben dit als wetgever willen aangeven, maar mijns inziens is de tekst op dit punt niet voldoende duidelijk.

Een tweede punt is de rol van de rechter. Een amendement van mevrouw Kaçar strekte ertoe de rechter te verplichten de partijen duidelijk in te lichten over de mogelijkheid tot gezinsbemiddeling en hen voor te stellen daar gebruik van te maken.

Ik betreur dat dit amendement niet werd aangenomen, maar de tekst van het ontwerp gaat wel in de goede richting.

Tot slot wil ik het hebben over de mogelijkheid om niet alleen natuurlijke personen als bemiddelaar aan te wijzen, maar eventueel ook rechtspersonen. Er moet weliswaar een vertrouwensrelatie bestaan tussen de partijen en de bemiddelaar, maar ik vind de tekst wel heel streng. De rechter kan geen vereniging aanwijzen. Iedereen weet dat decreten van de Gemeenschappen de organisatie van centra voor gezinsbegeleiding regelen en dat in die centra al vrij lang bemiddelaars in familiezaken actief zijn. Daarom was ik voorstander van meer soepelheid zodat de rechter ook verenigingen of centra kon aanwijzen, waarvan de deskundigheid vaststaat en die dan op hun beurt een natuurlijke persoon zouden aanwijzen.

Ik had nog een amendement ingediend tot instelling van een federale commissie voor bemiddeling in familiezaken om tegemoet te komen aan de vraag van de mensen uit de praktijk. Zulke adviescommissie zonder reglementerende bevoegdheid is wellicht het beste instrument voor de uitwisseling van kennis en ervaring inzake bemiddeling tussen de verschillende beroepsgroepen. Mijn voornaamste wens is dat de regering de geamendeerde tekst in de Kamer verdedigt zodat hij spoedig kan worden aangenomen.

disposition relative à la confidentialité et au secret professionnel dont nous avons longuement discuté va dans le bon sens.

Un autre point important est l'assistance judiciaire. C'est en fait le coût de la médiation. Autant je suis favorable à un développement des médiations en général, non seulement pour désengorger les tribunaux mais aussi pour disposer de nouvelles méthodes de résolution des conflits, autant je suis soucieuse que ces nouvelles voies ne soient pas réservées aux personnes pouvant se permettre la médiation. En effet, le prix d'une médiation est excessivement élevé, le coût horaire d'un médiateur allant de 1.000 à 3.000 francs l'heure. Je veux éviter qu'à l'avenir les médiations soient réservées aux riches.

Certes, il faut désengorger la justice, monsieur le ministre, mais je déplore que toutes les voies alternatives de résolution de conflits, qu'il s'agisse de médiation, de conciliation ou d'arbitrage, soient réservées à une partie seulement de la population. Il faut veiller à ce que l'assistance judiciaire joue également pour l'intervention des médiateurs familiaux.

Conformément à notre souhait, le projet amendé prévoit une disposition transitoire permettant aux personnes qui exercent actuellement la médiation familiale et qui ont une compétence au moins équivalente à celle des avocats et des notaires de continuer à exercer leur profession, même si cette dernière n'est pas réglemantée. Il faut souligner que ces personnes disposent souvent de ladite compétence car elles ont elles-mêmes formé des avocats et des notaires. Je pense aux juristes qui se sont formés dans notre pays mais aussi au Canada, pays qui est très en avance en matière de médiation familiale.

J'en viens aux points plus négatifs du projet, qui pourraient être améliorés soit prochainement par la Chambre, soit dans un avenir plus lointain, lorsqu'une première évaluation de la mise en œuvre de la loi aura eu lieu.

Je relève en premier lieu le caractère volontaire de la médiation. J'ai l'impression que le texte que nous allons adopter ne donne pas encore pleinement satisfaction aux remarques formulées par le Conseil d'État, qui souhaitait voir apparaître plus clairement que l'accord des parties devait porter tant sur le principe du recours à la médiation que sur le choix du médiateur. En tant que législateur, nous avons voulu faire apparaître ce principe, mais je crois que le texte adopté manque encore un peu de clarté sur ce point.

Le deuxième point quelque peu imparfait concerne le rôle du juge. Un amendement de Mme Kaçar prévoit l'obligation pour le juge de donner une information claire et circonstanciée aux parties sur la médiation familiale et de leur proposer d'y recourir, même si elles n'y pensaient pas elles-mêmes.

Cet amendement me paraît très clair et j'aurais préféré qu'il soit adopté tel quel dans le projet. Il n'a été retenu ni dans sa lettre ni dans son esprit et je le déplore quelque peu, mais le texte va dans le bon sens.

Enfin, j'évoquerai le principe consistant à reconnaître non seulement les personnes physiques comme médiatrices mais éventuellement des personnes morales. Certes, je crois profondément aux liens privilégiés qui doivent exister entre les personnes qui ont recours à un médiateur et le médiateur

Mevrouw Mia De Schamphelaere (CVP). – Mevrouw Kaçar heeft er al op gewezen dat het wetsontwerp betreffende de gezinsbemiddeling op veel belangstelling kon rekenen in de commissie voor de Justitie. We hebben terecht heel wat tijd uitgetrokken voor de hoorzittingen en de bespreking. De samenleving beseft als maar meer dat niet elk geschil als een juridisch conflict moet worden aangezien. Dat geldt ook voor familie zaken: voor ernstige geschillen tussen familieleden of beslissingen tot echtscheiding moeten mogelijkheden bestaan om de communicatie te ondersteunen en te bevorderen. Door die communicatie open te houden kunnen oplossingen worden uitgewerkt, die door elk van de betrokkenen als billijk worden ervaren en bijgevolg duurzaam zijn. Zeker wanneer er kinderen bij betrokken zijn, die het recht hebben om beide ouders te waarderen en te blijven respecteren, is het belangrijk dat de conflicten tussen de ouders in de mate van het mogelijke worden beperkt en dat na een echtscheiding de contacten tussen de kinderen en beide ouders in alle rust kunnen verlopen.

Een echte bemiddeling kan een waardevol instrument voor een alternatieve geschillenoplossing zijn. Ze beoogt een

lui-même, mais je trouve tout de même le texte un peu sévère. Il ne prévoit pas que le juge puisse désigner une association. Nous savons tous que dans nos communautés respectives, il existe des décrets régissant l'organisation de centres de planning familial où des médiateurs – des médiateurs familiaux en particulier – agissent déjà depuis bien longtemps. Je pense que le texte aurait donc pu être plus souple : on aurait pu donner la possibilité au juge de désigner une association ou un centre de planning familial aux compétences professionnelles reconnues, qui aurait à son tour désigné en son sein la personne physique en charge du dossier. Peut-être aurions-nous donc pu être plus larges à cet égard et prévoir le renvoi à une personne morale et non uniquement à une personne physique.

En conclusion, je rappelle que j'avais déposé un amendement prévoyant la création d'une commission fédérale pour la médiation familiale. Loin de moi l'idée de vouloir créer des structures inutiles – le législateur a trop souvent tendance à créer de nouvelles structures – mais mon souci était de répondre à l'interpellation des médiateurs.

En effet, ils nous faisaient remarquer que si certains médiateurs se forment – il s'agit d'avocats, de notaires, de juristes, d'assistants sociaux... – force est de constater que ces derniers ne disposent d'aucun lieu où se réunir pour évaluer leur pratique et peut-être à long terme pour réglementer cette profession et faire progresser la réflexion à son sujet. Je pense qu'une commission d'avis – sans pouvoir réglementaire – aurait été utile car elle aurait permis à ces personnes d'avoir des échanges sur leur pratique, dans un cadre pluridisciplinaire. Je crains que chaque profession – les avocats d'un côté, les notaires de l'autre – ne prenne des initiatives en son sein mais qu'il n'y ait pas de dialogue entre les professions. Or la réflexion pluridisciplinaire est importante ; nous l'avons encore observé au sein même de notre commission, où chacun, juriste ou non-juriste, a apporté sa pierre à l'édifice pour améliorer ce projet. Mon seul souci, monsieur le ministre, est que le gouvernement continue à soutenir ce texte à la Chambre et qu'il soit voté dans les meilleurs délais.

Mme Mia De Schamphelaere (CVP). – *Ce projet a suscité un vif intérêt au sein de la commission de la Justice. De plus en plus, la société conçoit que les différends ne se règlent pas nécessairement par voie judiciaire.*

En matière de conflits familiaux également, il faut favoriser la communication afin de parvenir à des solutions durables car jugées équitables par chacune des parties.

Pour les enfants, il est d'une importance primordiale que les conflits entre les parents restent aussi limités que possible et qu'à l'issue du divorce, ils puissent continuer à voir leurs parents en toute tranquillité.

Une véritable médiation peut être un instrument valable de résolution alternative des conflits : avec l'aide d'un tiers, appelé médiateur, les parties concernées recherchent elles-mêmes une solution. Cette approche présente l'avantage de faciliter les contacts ultérieurs, la communication ayant pu être rétablie.

Nous sommes heureux de constater que cette approche gagne aujourd'hui du terrain. C'est pourquoi nous soutenons ce projet qui donne un fondement juridique aux pratiques de

oplossing te bereiken die door de conflicterende partijen zelf wordt uitgewerkt met de bijstand van een derde, de bemiddelaar. Die reikt de partijen de middelen aan om met elkaar te communiceren en helpt ze bij de onderhandelingen. Zo kunnen de partijen zelf een regeling uitwerken die ze als juist ervaren en hen niet wordt opgelegd. Die benadering heeft als voordeel dat de partijen na de oplossing van het geschil gemakkelijker een contact kunnen behouden, dat niet langer door het conflict wordt beheerst, maar waarin de communicatie is hersteld.

Gelukkig stellen we vast dat deze benadering om familiale conflicten op te lossen aan maatschappelijk belang wint. We staan dan ook achter dit ontwerp dat aan de al bestaande bemiddelingspraktijken een wettelijke grondslag geeft.

Het wetsvoorstel van de kamerleden Vandeurzen en Van Parys was het uitgangspunt. Doorheen de parlementaire werkzaamheden werd het toepassingsgebied van het oorspronkelijk voorstel verruimd en verdiept. De aanpassingen aan de titels spreken al voor zich. Het oorspronkelijke voorstel had betrekking op de echtscheidingsbemiddeling. De Kamer wijzigde dit tot een voorstel betreffende de gezinsbemiddeling. De Senaatscommissie voor de Justitie was van oordeel dat de familiale problematiek nog ruimer is dan de relaties in een kerngezin en heeft daarom geopteerd voor de nog bredere bemiddeling in familiezaken.

De vele voorgestelde amendementen resulteerden in een heldere amendering, mede voorgesteld door de regering. Het oorspronkelijk voorstel werd dan ook op wetgevingsvlak aanzienlijk verbeterd. Bovendien werden garanties vastgelegd voor de kwaliteit van en de gelijke toegang tot de bemiddeling.

Toch meen ik mijn amendement met betrekking tot de informatieplicht opnieuw te moeten indienen. Verscheidene bemiddelaars waren van oordeel dat de rechter altijd zou moeten wijzen op de mogelijkheid tot bemiddeling. Er moeten inderdaad inspanningen worden gedaan om alle rechtzoekenden vertrouwd te maken met mogelijkheid tot familiale bemiddeling.

Mevrouw Martine Taelman (VLD). – Een wetsvoorstel met in de titel de woorden “betreffende de echtscheidingsbemiddeling” kan op weinig enthousiasme rekenen bij de VLD. Bemiddeling is een privé-aangelegenheid tussen partijen en kan in geen geval worden opgelegd door een rechter. Het oorspronkelijke voorstel was in dit opzicht dan ook geen goede zaak, aangezien de rechter partijen kon dwingen, weliswaar met zachte hand, met een bemiddeling akkoord te gaan. Uit de in de Senaatscommissie gehouden hoorzittingen bleek duidelijk dat experts ons standpunt bevestigen: bemiddeling kan slechts lukken indien beide partijen vrijwillig en gemotiveerd de procedure aanvaarden.

Daarenboven sprak het oorspronkelijke voorstel over echtscheidingsbemiddeling in het kader van artikel 223 van het Burgerlijk Wetboek, te weten de dringende en voorlopige maatregelen voor de vrederechter. Volgens de bepalingen van dat artikel dient de vrederechter nog te verzoenen. Bijgevolg is het onverenigbaar met de notie van echtscheidingsbemiddeling.

médiation existantes.

Le champ d'application de la proposition originale a été élargi et approfondi : la première proposition ne portait en effet que sur la médiation en matière de divorce. Tous les amendements proposés ont été fondus en un seul amendement et le texte a fait l'objet d'améliorations légistiques. A cette proposition sont venues s'ajouter des garanties de qualité et d'égalité dans l'accès à la médiation.

J'estime cependant devoir redéposer mon amendement relatif au devoir d'information. Certains médiateurs estimaient d'ailleurs que le juge devait toujours évoquer la possibilité d'une médiation. Tous les plaignants devraient en effet connaître l'existence de cette procédure.

Mme Martine Taelman (VLD). – *Une proposition de loi « relative à la médiation en matière de divorce » ne saurait susciter un grand enthousiasme au VLD. La médiation est une question privée qui en aucun cas ne peut être imposée par un juge. La proposition initiale n'était donc pas satisfaisante sur ce point. Les auditions en commission du Sénat ont montré que les experts confirment notre point de vue : la médiation ne peut réussir que si les deux parties acceptent librement la procédure.*

La proposition initiale traitait en outre de la médiation dans le cadre de l'article 223 du Code civil, à savoir les mesures urgentes et provisoires ordonnées par le juge de paix. Selon cet article, le juge de paix doit encore tenter une conciliation, ce qui est incompatible avec la notion de médiation en matière de divorce. En outre, les cohabitants de fait étaient exclus du champ d'application de la proposition, ce qui n'était pas non plus acceptable pour nous.

Les discussions en commission de la Chambre ont abouti à un nouveau texte dont le VLD pouvait accepter les principes de base. Après l'évocation par le Sénat, il nous a toutefois

Ook werden feitelijk samenwonenden de facto uitgesloten van de toepassing van het voorstel, wat voor de VLD al evenmin aanvaardbaar was.

De besprekingen in de kamercommissie leidden tot een nieuwe tekst. Met de basisprincipes ervan kon de VLD akkoord gaan. Toch vonden we het na evocatie door de Senaat nodig dat het advies van de Raad van State op technisch vlak wordt gevolgd. Het wetsontwerp werd dan ook in belangrijke mate geamendeerd en het advies van de Raad van State werd grotendeels gevolgd.

De titel werd aangepast, teneinde een grotere overeenstemming te verkrijgen tussen de Nederlandstalige en de Franstalige tekst. Als een gezin reeds uiteengevallen is of op het punt staat uiteen te vallen, is het ook niet logisch nog van gezinsbemiddeling te spreken.

Om daarenboven de grenzen van het ontwerp af te bakenen werd aan de titel toegevoegd dat het gaat om proceduregebonden bemiddeling. Dat maakt duidelijk dat de nationale wetgever zich niet begeeft op het domein van de gemeenschappen en de gewesten. Ook voor de gebruiker van de bemiddelingsprocedure geeft deze term duidelijker de context aan waarin de bemiddelaar optreedt.

Overeenkomstig het advies van de Raad van State werden de domeinen waarin bemiddeling kan worden gevraagd, op een meer algemene manier omschreven door verwijzing naar de betreffende titels en hoofdstukken van het Burgerlijk en het Gerechtelijk Wetboek.

Het beroepsgeheim werd geëxpliciteerd overeenkomstig het advies van de Raad van State, niet alleen door verwijzing naar artikel 458 van het Strafwetboek, maar ook door aan te geven op welke manier de aan de bemiddelaar overhandigde documenten moeten worden behandeld. In deze toch wel heel delicate materie is deze bepaling primordiaal.

Verder werd bepaald dat de beslissing een beroep te doen op een bemiddelaar een beslissing is alvorens recht te doen, in de zin van artikel 19, tweede lid, van het Gerechtelijk Wetboek.

Uitermate belangrijk is dat de minister van Justitie heeft aanvaard dat de kosten van de bemiddeling vallen onder de kosten van de rechtsbijstand. Op die manier krijgen minvermogenden op gelijke wijze toegang tot de bemiddelingsprocedure.

Last but not least werd in een overgangsmaatregel voorzien, zodat de bemiddelaars die geen advocaat noch notaris zijn, hun bemiddeling kunnen voortzetten na de inwerkingtreding van de nieuwe wet en de gelijke behandeling van deze categorie van bemiddelaars dus wordt gewaarborgd.

In een democratische maatschappij is het van het grootste belang dat de burger zich terugvindt in de beslissingen die door de rechterlijke macht worden genomen. Dat is jammer genoeg vaak niet het geval. De burger onderkent vaak niet voldoende de argumenten die tot een beslissing in deze of gene zin hebben geleid. Meestal is ook de rechtsgrond waarop de rechter zich heeft gebaseerd, te ingewikkeld om duidelijk door de burger te worden begrepen.

Inzake familiale conflicten, waar de emoties heel hoog oplaaieren, is het voor de rechter nog veel moeilijker om een beslissing te nemen waarvan beide partijen de rechtvaardiging

semblé indispensable de suivre les observations techniques du Conseil d'État. Le projet a donc été sensiblement amendé.

Le titre a été adapté pour renforcer la concordance entre les textes néerlandais et français.

Quand une famille est déjà déchirée ou sur le point de se séparer, il n'est pas logique d'évoquer encore la médiation familiale.

Pour bien délimiter le projet, il a été spécifié dans le titre qu'il s'agit d'une médiation dans le cadre d'une procédure judiciaire. Le législateur national montre ainsi clairement qu'il n'empiète pas sur les compétences des Communautés et des Régions. Il précise aussi le contexte dans lequel intervient le médiateur.

Conformément à l'avis du Conseil d'État, les domaines dans lesquels la médiation peut être demandée ont été définis de manière plus générale en renvoyant aux titres et chapitres concernés du Code civil et du Code judiciaire.

Le secret professionnel a également été explicité, non seulement par une référence à l'article 458 du Code pénal, mais aussi en précisant la manière dont les documents remis au médiateur doivent être traités. Cette disposition est primordiale.

Il est par ailleurs précisé que la décision de faire appel à un médiateur est une décision avant dire droit, au sens de l'article 19, alinéa 2, du Code judiciaire.

Il est extrêmement important que le ministre de la Justice ait accepté que les coûts de la médiation soient pris en charge par l'assistance judiciaire. Les personnes moins nanties peuvent ainsi avoir, elles aussi, accès à la procédure de médiation.

Enfin, une mesure transitoire permet aux médiateurs qui ne sont ni avocats, ni notaires, de poursuivre leur travail après l'entrée en vigueur de la nouvelle loi.

Dans une société démocratique, il est capital que le citoyen se retrouve dans les décisions du pouvoir judiciaire. Trop souvent, il ne comprend pas bien les arguments qui ont conduit à la décision judiciaire ou le fondement juridique de cette décision. La forte émotivité qui caractérise les conflits familiaux ne facilite pas les prises de décision dont le bien fondé soit reconnu par les deux parties. La proposition de loi réformant le droit du divorce et instaurant le divorce sans faute, déposée par les députés Coveliers, van der Hoofst et Hove, prévoit dès lors un rôle actif de médiation du juge en cas de désaccord entre les parties sur les conséquences du divorce. Les deux parties admettront plus vite une solution qui résulte d'une négociation entre elles qu'une solution imposée par le juge. Il en va de même pour la médiation en matière familiale. Le projet de loi est donc une bonne chose puisqu'il donne aux parties l'occasion de s'identifier à une décision judiciaire en participant à son élaboration.

Le projet montre en outre clairement que le rôle du droit est de trouver des solutions et non d'aggraver les différends. Il est dans le droit fil de la proposition VLD réformant le droit du divorce et instaurant le divorce sans faute qui sera prochainement examinée à la Chambre. Cette proposition est également une étape indispensable pour éviter les conflits.

inzien. Om die reden wordt in het wetsvoorstel tot hervorming van het echtscheidingsrecht en de invoering van de foutloze echtscheiding, dat is ingediend door de volksvertegenwoordigers Coveliers, van der Hoof en Hove, voorzien in een actieve bemiddelingsrol voor de rechter, wanneer tussen partijen geen overeenstemming bestaat over de gevolgen van de echtscheiding.

Een oplossing die beide partijen door onderhandelen bereiken, zullen ze immers veel gemakkelijker aanvaarden dan een oplossing die ex cathedra door de rechter wordt opgelegd.

Hetzelfde geldt uiteraard voor bemiddeling in familiezaken. Wanneer mensen die een relatie wensen te beëindigen, zich tot de rechter wenden om de gevolgen van die stap te regelen, loopt de opgelegde oplossing heel vaak mank en draagt ze bijna altijd de kiem van nieuwe conflicten in zich. Het wetontwerp is dus een goede zaak, want het geeft de partijen de kans zich met een rechterlijke beslissing te vereenzelvigen door zelf mee te werken aan de totstandkoming ervan. Ze begrijpen daardoor ook zeer goed de argumenten die tot de beslissing hebben geleid.

Bovendien maakt het wetsontwerp duidelijk dat het recht er is om oplossingen te vinden en niet om bestaande tegenstellingen tussen de mensen te verscherpen. Ook dat is een goede zaak. Het wetsontwerp sluit trouwens perfect aan bij het reeds vermelde VLD-voorstel tot hervorming van het echtscheidingsrecht en de invoering van de foutloze echtscheiding, dat binnenkort in de Kamer wordt besproken en waarvan we hopen dat het snel wet zal worden. Ook dit voorstel is een noodzakelijke stap om conflicten te vermijden en de moeilijke situaties van uit elkaar vallende gezinnen en relaties te ontzien.

Intussen kan onderhavig ontwerp op de volle steun van de VLD-fractie rekenen.

Mevrouw Kathy Lindekens (SP). – Aan wat onze collega's al hebben gezegd, zal ik nog enkele eigen accenten toevoegen.

Met het groeiend aantal echtscheidingen is de voorbije jaren langzaam de behoefte gegroeid aan bemiddeling voor scheidende partners die zelf geen uitweg uit hun conflicten kunnen of willen vinden. Vaak hebben ze kinderen en jammer genoeg behoren ook zij tot het 'pakket' dat de ruziënde ouders moeten verdelen, met alle gevolgen van dien. Het is dus belangrijk zeer omzichtig te werk te gaan in een dergelijke bemiddeling.

Aangezien zowel advocaten en notarissen, in het raam van de federale wetgeving, als een aantal welzijnsinstellingen en bemiddelaars, met een erkenning van de gemeenschappen, aan scheidingsbemiddeling doen, was advies van de Raad van State noodzakelijk. Ons land mag dan zijn logica hebben, voor een gezin in moeilijkheden is het zeer moeilijk om een onderscheid te maken tussen de verschillende bemiddelaars en hun bevoegdheden. De Raad van State heeft eigenlijk bevestigd wat we al wisten: elke overheid kan binnen haar bevoegdheden haar eigen bemiddelaars aanstellen. Juridische bemiddeling wordt federaal geregeld, emotionele en psychische bemiddeling gebeurt op gemeenschapsniveau in het raam van de bijstand aan personen.

Le groupe VLD approuve entièrement le présent projet.

Mme Kathy Lindekens (SP). – *Je voudrais ajouter quelques accents personnels.*

Le nombre croissant de divorces ces dernières années impose la mise en place d'une médiation pour les partenaires qui ne peuvent ou ne veulent trouver seuls une issue à leurs conflits. Ces couples ont souvent des enfants qui malheureusement font eux aussi partie ce que les parents doivent se partager, avec toutes les conséquences qui s'ensuivent. Il importe donc d'agir très prudemment dans une telle médiation.

Dès lors que, dans le cadre de la législation fédérale, la médiation d'une procédure de divorce pouvait être assurée tant par des avocats et des notaires que par des institutions d'aide sociale et des médiateurs agréés par les Communautés, il était indispensable de demander l'avis du Conseil d'État. Celui-ci a confirmé que chaque autorité peut désigner ses propres médiateurs dans les limites de ses compétences. La médiation juridique est réglée à l'échelon fédéral tandis que la médiation émotionnelle et psychique est assurée par les Communautés dans le cadre de l'aide aux personnes.

Sur les plans théorique et institutionnel, il n'y a donc rien à redire mais dans la pratique, la clarté et l'uniformité dont ont besoin les personnes en difficulté et leurs aides font parfois défaut. Les lois et les décrets sont insuffisamment harmonisés.

Theoretisch en institutioneel klopt dit als een bus, maar in de praktijk loopt een en ander door elkaar en is er niet altijd de duidelijkheid en eenvormigheid die de hulpzoekers – en laten we eerlijk zijn: ook de hulpverleners – nodig hebben. Dit probleem komen we ook op andere terreinen tegen, zoals de bijzondere jeugdzorg. Als hulpzoeker, hulpverlener, magistraat, lid van een comité of ook parlamentslid word je, op de scheidingslijn tussen de bevoegdheden, wel eens van het kastje naar de muur gestuurd, omdat de verschillende wetten en decreten niet voldoende op elkaar zijn afgestemd. Anderhalf jaar geleden heeft het Vlaams Parlement, op aanbrengen van de commissie ad hoc over de bijzondere jeugdzorg, voorgesteld een parlementaire overleggroep op te richten waarin afgevaardigden van de verschillende assemblees in ons land zouden nagaan waar de blinde vlekken zijn, op welke punten mensen tussen wal en schip vallen. Zoals zo vaak, is de overleggroep er niet gekomen en dat blijft ik jammer vinden.

Er is alleszins een meer doorgedreven communicatie tussen de bevoegde ministers nodig dan degene die we in het verleden hebben gekend. Om de hulpzoekende echt goed te helpen, moeten de erkenningen, opleidingen en de eigenlijke bemiddeling op een degelijk gecoördineerde manier verlopen en moeten de federale overheid en de gemeenschappen daar een gemeenschappelijke visie over ontwikkelen. Daarin zullen allicht evenveel elementen zitten van juridische kennis als van psychologisch doorzicht en onderhandelingsvaardigheid.

Een tweede punt van bekommernis betreft de positie van de kinderen als betrokken partij in de scheiding. Ook zij gaan uit elkaar, ook al is dat voor hen meestal zonder ruzie en zonder dat ze over de scheiding zelf iets te zeggen hebben. Ze worden dikwijls niet als betrokken partij gezien. Toch kennencheidende kinderen evenveel emoties, noden en verwachtingen als hun ouders. Het duidelijker laten horen van de stem van de kinderen, de slachtoffers van wat er tussen hun ouders is misgelopen, is een belangrijke opdracht voor de toekomst.

Met het in voege treden van deze wet zal er allicht een versnelling komen van de specialisatie van sommige aspecten van de bemiddeling. De situaties kunnen erg uiteenlopen: soms redetwist het scheidend koppel alleen over goederen, vaak zijn er alleen kinderen te verdelen. Als kinderen de inzet zijn van een hoogoplopende strijd, zou het goed zijn dat de zaak ook vanuit de meest kwetsbare partij bekeken wordt. Daarom precies is het zo belangrijk dat de commissie voor de Justitie zeer snel de problematiek van de positie van de kinderen bediscussieert. Daarbij gaat het niet alleen om de instelling van gespecialiseerde jeugdadvocaten die ook aan bemiddeling kunnen doen, maar ook om een grondige verbetering van het hoorrecht. De kwetsbaarheid van het kind en de zwakheid van diens positie in de echtscheidingsprocedure zijn problemen die in alle wetten over jeugd en over jeugdbescherming terugkomen. Dat komt onder meer doordat het kind meestal niet eens weet dat het kan worden gehoord, de procedure te ingewikkeld is, de leeftijdsdrempel vaak te hoog is en dies meer. Nochtans is het gekend dat kinderen die hun pijn niet kunnen verwoorden, omdat niemand naar hen wil of – door gebrek aan opleiding – kan luisteren, met hun problemen blijven zitten en later vaak in de bijzondere jeugdzorg terechtkomen. Daarom is het zo

Il y a un an et demi, le Parlement flamand a proposé de mettre en place un groupe parlementaire de concertation où les représentants des différentes assemblées rechercheraient les hiatus et les discordances. Comme trop souvent, ce groupe n'a jamais vu le jour, ce que je déplore.

Il faut en tout cas plus de communication entre les différents ministres compétents. Pour que l'aide aux personnes en difficulté soit réellement efficace, les agrégations, les formations et la médiation proprement dite doivent être bien coordonnés et les pouvoirs fédéral et communautaires doivent développer une vision commune.

Un deuxième sujet de préoccupation est la position de l'enfant en tant que partie impliquée dans le divorce. L'enfant vit lui aussi une séparation, même elle se passe généralement sans dispute et sans qu'il ait voix au chapitre. Il importe que les enfants victimes de l'échec de leurs parents puissent faire entendre leur point de vue.

L'entrée en vigueur de cette loi contribuera peut-être à accélérer la spécialisation de certains aspects de la médiation. Quand les enfants sont l'enjeu d'un conflit, il convient d'examiner la situation dans l'optique de la partie la plus vulnérable. C'est précisément pour cela qu'il est si important que la commission de la Justice examine très rapidement la situation des enfants. Il ne s'agit pas seulement de désigner des avocats de la jeunesse qui puissent faire de la médiation, mais aussi d'améliorer sensiblement le droit des enfants à être entendus.

On sait en effet que les enfants qui ne peuvent exprimer leur souffrance parce que personne n'est disposé, par manque de formation, à les écouter, restent confrontés à leurs problèmes et doivent par la suite souvent être pris en charge par les services d'aide à la jeunesse. Il est dès lors capital que nous intervenions réellement chaque fois que nous pouvons éviter de telles situations.

Je me réjouis que le ministre ait promis, en commission, de participer à une discussion approfondie sur ce sujet.

belangrijk dat we overal waar we een bijdrage kunnen leveren om dat te voorkomen, ook effectief ingrijpen.

Het verheugde me dan ook dat de minister in de commissie zijn medewerking beloofde aan een diepgaande discussie over deze problematiek.

De heer Marc Verwilghen, minister van Justitie. – Ik feliciteer mevrouw Kaçar voor het uitstekende verslag over de werkzaamheden van de Senaatscommissie voor de Justitie.

Het staat buiten kijf dat er nood is aan gezinsbemiddeling, zeker in bepaalde conflictgevallen waar het niet alleen gaat over de rechten en plichten van samenwonenden, man en vrouw, maar waar de kinderen vaak de inzet zijn. Voor de minister van Justitie is het echter altijd delicaat om dit probleem te benaderen omdat de gezinsbemiddeling geen impact mag hebben op het vertrouwen in de rechterlijke macht.

Tijdens het debat in de Senaat is duidelijk gebleken binnen welke klijntijnen er in echtscheidingen en gezinsproblemen een beroep kan worden gedaan op gezinsbemiddeling. Een derde persoon moet op een cruciaal moment in de procedure een dialoog tussen de partijen tot stand proberen te brengen in plaats van de conflictsituatie te laten escaleren.

Het concept van de bemiddeling in gezinszaken, dat in de Angelsaksische landen ruim verspreid is, is in België niet nieuw. Magistraten doen vaak een beroep op bemiddeling omdat ze een constructieve oplossing van geschillen binnen het gezin mogelijk maakt. De tussenkomst van een neutrale en onafhankelijke derde heeft tot doel de dialoog tussen de partijen te vergemakkelijken en vorm te geven, maar het verschil met de rechter is dat hij zijn oordeel aan de partijen niet oplegt.

De institutionalisering van de bemiddeling moet een aantal garanties bieden voor wie er gebruik van maakt en op middellange termijn de ruimere verspreiding van deze manier van conflictoplossing bewerkstelligen.

Hier duikt er natuurlijk een moeilijkheid op die we onder ogen moeten durven zien. Daarom vond mevrouw De Schamphelaere het nodig een symbolische daad te stellen en haar amendement dat in de commissie al uitvoerig is besproken, opnieuw in te dienen.

In een land als België waar het principe van de scheiding der machten geldt, kunnen we moeilijk aan de rechterlijke macht een verplichting opleggen met betrekking tot de wijze waarop de bemiddeling moet gebeuren. In de praktijk stellen we vast dat de nieuwe generatie rechters door hun opleiding vaker gebruik maken van de mogelijkheid om gedurende de bemiddeling met de ouders de kinderen te horen. Over dat recht van het kind om gehoord te worden, zullen we zeker nog een debat moeten voeren, en de Senaat lijkt mij daarvoor als reflectiekamer de aangewezen plaats.

De Senaat mag er gerust in zijn dat ik de magistratuur zal wijzen op het bestaan van de nieuw goedgekeurde wet, zoals ik dat ook gedaan heb voor artikel 931 van het Burgerlijk Wetboek en zoals ik dat systematisch wil doen bij de totstandkoming van nieuwe technieken voor verhoren. Toen we vorige week de discussie hebben gevoerd over de audiovisuele opname van een verhoor van een minderjarige die slachtoffer of getuige is geweest van bepaalde feiten, heb

M. Marc Verwilghen, ministre de la Justice. – *Je félicite Madame Kaçar pour son excellent rapport.*

Il n'est pas douteux que la médiation familiale est une nécessité, surtout dans certaines situations conflictuelles dont l'enjeu n'est pas seulement les droits et devoirs des partenaires, mais souvent aussi les enfants. Pour le ministre de la Justice, il est toujours délicat de traiter de ce problème parce que la médiation familiale ne peut se répercuter sur la confiance dans le pouvoir judiciaire.

Le débat au Sénat a clairement montré les limites dans lesquelles on peut faire appel à la médiation familiale en cas de divorce ou de problèmes familiaux. À un moment crucial de la procédure, une tierce personne doit tenter de restaurer un dialogue entre les parties pour éviter une escalade.

Le concept de la médiation en matière familiale, très répandu dans les pays anglo-saxons, n'est pas une nouveauté en Belgique. Les magistrats y ont régulièrement recours dans la mesure où elle permet de régler les différends familiaux de manière constructive, en substituant la concertation à la polémique. L'intervention d'un tiers neutre et indépendant – le médiateur – a pour but de faciliter, de structurer le dialogue entre les parties au conflit mais à la différence du juge, le médiateur n'impose pas sa décision.

L'institutionnalisation de la médiation a pour but d'apporter certaines garanties à ceux qui l'utiliseront et, à moyen terme, d'assurer un plus large recours à cette méthode de règlement de conflits familiaux.

Il est une difficulté que nous devons oser affronter. C'est pourquoi Mme De Schamphelaere a jugé utile de faire un geste symbolique et de redéposer son amendement qui avait déjà été largement débattu en commission.

Dans un pays comme la Belgique où prévaut le principe de la séparation des pouvoirs, nous pouvons difficilement imposer une obligation quant au déroulement de la médiation au pouvoir judiciaire. Dans la pratique, nous constatons que la nouvelle génération de juges est, par sa formation, plus souvent encline à entendre le point de vue des enfants lors d'une médiation avec les parents. Ce droit des enfants d'être entendus mérite certainement un débat et le Sénat, chambre de réflexion, me paraît le lieu approprié.

Que le Sénat se rassure : j'attirerai l'attention de la magistrature sur l'existence de la nouvelle loi. Je suis cependant persuadé que la formation des magistrats peut encore être améliorée et je suis prêt à y collaborer.

ik me de bedenking gemaakt dat er voor de opleiding van magistraten nog heel wat moet worden gedaan en ik ben zeker bereid daaraan mee te werken.

Ik moet er ook op wijzen dat het verschil tussen deze tekst en de door de Kamer overgezonden tekst voortvloeit uit het feit dat met alle opmerkingen van de Raad van State rekening werd gehouden, behalve met die over de definitie van het begrip bemiddeling, en uit de verschillende amendementen die in de Senaat werden ingediend.

Wat de definitie betreft, moet men er zich van bewust blijven dat dit begrip vrij nieuw is en dat na een evaluatieperiode zal blijken of een definitie nodig is. Daar wordt momenteel trouwens op Europees niveau aan gewerkt.

Door de invoering van de verschillende amendementen kon het toepassingsgebied van de wet worden verruimd, werd het beroepsgeheim van de bemiddelaar versterkt en geldt de rechtsbijstand ook voor de kosten van de bemiddeling.

Ten slotte zorgt dit wetsontwerp ervoor dat de rol van de magistraat en die van de bemiddelaar goed op elkaar zijn afgestemd.

Ik ben ervan overtuigd dat dit wetsontwerp straks zal worden goedgekeurd. Aangezien het geamendeerd werd zal het nadien door de Kamer verder worden afgehandeld.

– **De algemene bespreking is gesloten.**

Artikelsgewijze bespreking

(Voor de tekst aangenomen door de commissie voor de Justitie, zie stuk 2-422/8.)

De voorzitter. – Ik herinner eraan dat de commissie een nieuw opschrift voorstelt: Wetsontwerp betreffende de proceduregebonden bemiddeling in familiezaken.

Artikel 2 luidt:

In deel IV, boek II, titel II, van het Gerechtelijk Wetboek wordt een hoofdstuk *Ibis* ingevoegd, luidende:

“Hoofdstuk *Ibis*: Bemiddeling in familiezaken.

Art. 734*bis*. - §1. Op de wijze bepaald in §3 kan een bemiddelaar in familiezaken worden aangewezen wanneer de rechter kennis neemt van:

1° vorderingen die betrekking hebben op:

a) titel V, hoofdstukken V en VI, op titel VI, hoofdstuk IV en op titel IX van boek I van het Burgerlijk Wetboek;

b) titel V*bis* van boek III van hetzelfde Wetboek;

2° vorderingen ingesteld overeenkomstig hoofdstuk XI, afdelingen I tot en met IV van boek IV van het vierde deel van dit Wetboek;

3° vorderingen voortvloeiend uit de feitelijke samenwoning.

§2. De bemiddelaar in familiezaken wordt door de rechter aangewezen op gezamenlijk verzoek van de partijen of op eigen initiatief maar met instemming van de partijen.

De rechter kan enkel een bemiddelaar in familiezaken

Je dois également souligner que les différences qui existent entre ce projet et le texte transmis par la Chambre sont dues à la prise en considération, d'une part, de l'ensemble des remarques du Conseil d'État à l'exception de la question de la définition de la médiation et, d'autre part, des divers amendements qui ont été déposés au Sénat.

En ce qui concerne l'absence de définition, il faut garder à l'esprit que le concept de médiation est relativement neuf et qu'une période d'évaluation permettra de voir si une définition s'avère nécessaire. Des travaux sont d'ailleurs actuellement en cours à l'échelon européen.

L'intégration des différents amendements a notamment permis d'élargir le champ d'application de la loi, de mieux couvrir le médiateur par le secret professionnel et de permettre la prise en charge des frais de médiation dans le cadre de l'assistance judiciaire.

Enfin, ce projet de loi veille à une articulation harmonieuse entre le rôle que continuera à tenir le magistrat dans les conflits familiaux et celui qu'est appelé à jouer le médiateur.

J'ai la conviction que ce projet de loi sera adopté. Comme il a été amendé, il devra être renvoyé à la Chambre qui pourra parachever le travail.

– **La discussion générale est close.**

Discussion des articles

(Pour le texte adopté par la commission de la Justice, voir document 2-422/8.)

M. le président. – Je vous rappelle que la commission propose un nouvel intitulé : Projet de loi relative à la médiation en matière familiale dans le cadre d'une procédure judiciaire.

L'article 2 est ainsi libellé :

Il est inséré dans la quatrième partie, livre II, titre II, du Code judiciaire, un chapitre Ier*bis*, rédigé comme suit :

« Chapitre Ier*bis* : La médiation en matière familiale.

Art. 734*bis*. - §1er. Selon les modalités du §3, un médiateur en matière familiale peut être désigné lorsque le juge connaît :

1° de demandes relatives :

a) aux chapitres V et VI du titre V, au chapitre IV du titre VI et au titre IX du livre 1er du Code civil ;

b) au titre V*bis* du livre III du même Code ;

2° de demandes formées en vertu des sections Ire à IV du chapitre XI du livre IV de la quatrième partie du présent Code ;

3° de demandes découlant de la cohabitation de fait.

§2. Le médiateur en matière familiale est désigné par le juge à la demande conjointe des parties ou de sa propre initiative mais avec l'accord des parties.

Le juge peut seulement désigner un médiateur en matière

aanduiden met wie de partijen het eens zijn.

§3. De beslissing waarbij een bemiddelaar in familiezaken wordt aangewezen, is een beslissing alvorens recht te doen in de zin van artikel 19, tweede lid.

De beslissing bepaalt de datum waarnaar de zaak wordt verdaagd.

De griffier maakt de beslissing zonder verwijl per gewone brief over aan de bemiddelaar in familiezaken, de partijen en hun advocaten.

De bemiddelaar in familiezaken stelt de rechter en de partijen zonder verwijl in kennis van zijn aanvaarding of van zijn met redenen omklede weigering.

§4. Gedurende de bemiddelingsprocedure kan elk van de partijen de zaak opnieuw voor de rechter brengen door een eenvoudig verzoekschrift of, in voorkomend geval, door conclusies ter griffie neer te leggen. De zaak wordt vastgesteld op een terechtzitting die plaatsvindt binnen de vijftien dagen na het neerleggen van het verzoekschrift of de conclusies.

De griffier deelt zonder verwijl de partijen en hun advocaten per gewone brief mee op welke dag de terechtzitting wordt gehouden."

§5. Ten laatste op de in §4, tweede lid, bedoelde terechtzitting stellen de partijen de rechter in kennis van het resultaat van de bemiddeling.

Zo geen overeenkomst is bereikt, kunnen de partijen om een nieuwe termijn verzoeken of vragen dat de procedure wordt voortgezet.

Zo een volledige of een gedeeltelijke overeenkomst is bereikt en na advies van de procureur des Konings, gaat de rechter na of de belangen van de kinderen in acht zijn genomen. [...]

Zo een volledige overeenkomst is bereikt, bezorgen de partijen de rechter, ten laatste op de terechtzitting, de door hen ondertekende conclusies waaruit de overeenkomst blijkt.

In dat geval neemt de rechter akte van de overeenkomst, overeenkomstig artikel 1043.

Zo een gedeeltelijke overeenkomst is bereikt, bezorgen de partijen de rechter, overeenkomstig het vierde lid, conclusies aangaande de punten waarover overeenstemming is bereikt.

In dat geval neemt de rechter akte van de gedeeltelijke overeenkomst. Voor de overige geschilpunten kunnen de partijen om een nieuwe termijn verzoeken of vragen dat de procedure wordt voortgezet.

Art. 734ter. - §1. De Koning bepaalt hoe de bemiddelaar in familiezaken voor zijn prestaties wordt vergoed, hoe de bemiddelaar in familiezaken de vergoeding berekent en op welke wijze de partijen daarvan in kennis worden gesteld.

§2. De rechter bepaalt het bedrag van de te betalen provisie voor de vergoeding van de bemiddelaar in familiezaken. De provisie komt gelijkkelijk ten laste van de partijen, tenzij die daar anders over beslissen.

familiale sur lequel les parties marquent leur accord.

§3. La décision selon laquelle un médiateur en matière familiale est désigné est une décision avant dire droit au sens de l'article 19, alinéa 2.

La décision fixe la date à laquelle l'affaire est remise.

Le greffier transmet sans délai la décision par simple lettre au médiateur en matière familiale, aux parties et à leurs avocats.

Le médiateur en matière familiale fait connaître sans délai au juge et aux parties son acceptation ou son refus motivé.

§4. Pendant la procédure de médiation, chacune des parties peut ramener la cause devant le juge, par simple demande adressée au greffe ou, le cas échéant, par dépôt de conclusions au greffe. L'affaire est fixée à une audience qui a lieu dans les quinze jours du dépôt de la demande ou des conclusions.

Le greffier informe sans délai et par simple lettre les parties et leurs avocats de la date à laquelle l'audience sera tenue. »

§5. Au plus tard à l'audience visée au §4, alinéa 2, les parties informent le juge de l'issue de la médiation.

En cas de désaccord, les parties peuvent solliciter un nouveau délai ou demander que la procédure soit poursuivie.

En cas d'accord complet ou partiel et après avis du procureur du Roi, le juge vérifie si les intérêts des enfants sont respectés. [...]

En cas d'accord complet, les parties adressent au juge, au plus tard à l'audience, des conclusions d'accord signées par elles.

Dans ce cas, le juge acte l'accord conformément à l'article 1043.

En cas d'accord partiel, les parties adressent au juge, conformément à l'alinéa 4, des conclusions visant les points sur lesquels un accord est intervenu.

Dans ce cas, le juge acte l'accord partiel. Pour les autres points litigieux, les parties peuvent solliciter un nouveau délai ou demander que la procédure soit poursuivie.

Art. 734ter. - §1er. Le Roi détermine la manière dont le médiateur en matière familiale sera rétribué pour ses prestations, le mode selon lequel le médiateur en matière familiale taxe la rétribution ainsi que la manière dont les parties en sont informées.

§2. Le juge fixe le montant de la provision à valoir sur la rétribution du médiateur en matière familiale. La provision est à charge des parties à parts égales, sauf si les parties en décident autrement.

§3. Les parties déterminent librement entre elles la répartition de la charge de la rétribution de la médiation en matière familiale.

À défaut d'accord, cette rétribution est répartie à parts égales, à moins que le juge n'estime devoir en décider autrement, compte tenu notamment de la situation des parties.

§3. De partijen bepalen vrij, in onderling overleg, de verdeling van de kosten van de vergoeding van de bemiddeling in familiezaken.

Bij ontstentenis van een akkoord wordt die vergoeding gelijkelijk verdeeld, tenzij de rechter daar anders over beslist, rekening houdend met onder meer de toestand van de partijen.

Art. 734^{quater}. - §1. Als bemiddelaar in familiezaken kunnen slechts worden aangewezen:

1° advocaten die daartoe een bijzondere opleiding hebben gevolgd, verstrekt door of in samenwerking met de in artikel 488 bedoelde instanties, en die hiertoe door die instanties erkend zijn;

2° notarissen die daartoe een bijzondere opleiding hebben gevolgd, verstrekt door of in samenwerking met de Nationale Kamer van notarissen, en die hiertoe door die Kamer erkend zijn;

3° natuurlijke personen die daartoe een bijzondere opleiding hebben gevolgd, en die zijn erkend door de bevoegde overheden.

§2. De Koning kan, na raadpleging van de in artikel 488 bedoelde overheden, van de Nationale Kamer van notarissen en van de in §1, 3°, bedoelde bevoegde overheden, specifieke erkenningscriteria bepalen voor bemiddeling in familiezaken.

Art. 734^{quinquies}. - De bemiddelaar in familiezaken kan worden gewraakt overeenkomstig de artikelen 966, 970 en 971.

Art. 734^{sexies}. - De documenten die worden aangemaakt en de mededelingen die worden gedaan in de loop van een procedure voor bemiddeling in familiezaken zijn vertrouwelijk. Zij kunnen niet worden aangevoerd in een gerechtelijke, administratieve of arbitrale procedure of in enige andere procedure voor het oplossen van conflicten en zijn niet ontvankelijk als bewijs, zelfs niet als buitengerechtelijke bekentenis. De geheimhoudingsplicht kan slechts worden opgeheven met instemming van de partijen en van de bemiddelaar in familiezaken om onder meer de rechter in staat te stellen de bereikte akkoorden te bekrachtigen.

Bij schending van die geheimhoudingsplicht door een van de partijen doet de rechter uitspraak over de eventuele toekenning van schadevergoeding. Vertrouwelijke stukken die toch zijn meegedeeld of waarop een partij steunt in strijd met de geheimhoudingsplicht, worden ambtshalve buiten de debatten gehouden.

Onverminderd de verplichtingen die hem bij wet worden opgelegd, mag de bemiddelaar in familiezaken de feiten waarvan hij in hoofde van zijn ambt kennis krijgt, niet openbaar maken. Hij mag door de partijen niet worden opgeroepen als getuige in een gerechtelijke of administratieve procedure met betrekking tot de feiten waarvan hij in de loop van een bemiddeling in familiezaken kennis heeft genomen.

Artikel 458 van het Strafwetboek is van toepassing op de bemiddelaar in familiezaken.”

Art. 734^{quater}. - §1er. Peuvent seuls être désignés comme médiateurs en matière familiale :

1° les avocats ayant suivi une formation spécifique à cet effet, dispensée par ou en collaboration avec les autorités visées à l'article 488, et agréés à cet effet par ces autorités ;

2° les notaires ayant suivi une formation spécifique dispensée par la Chambre nationale des notaires et agréés à cet effet par cette chambre ;

3° les personnes physiques ayant suivi une formation spécifique et agréées à cet effet par les autorités compétentes.

§2. Le Roi peut, après avoir consulté les autorités visées à l'article 488, la Chambre nationale des notaires et les autorités compétentes visées au §1er, 3°, déterminer les critères d'agrément spécifiques pour la médiation en matière familiale.

Art. 734^{quinquies}. - Le médiateur en matière familiale peut être récusé conformément aux articles 966, 970 et 971.

Art. 734^{sexies}. - Les documents établis et les communications faites au cours d'une procédure de médiation en matière familiale sont confidentiels. Ils ne peuvent être utilisés dans une procédure judiciaire, administrative ou arbitrale ou dans toute autre procédure visant à résoudre des conflits et sont non recevables comme preuve, même comme aveu extrajudiciaire. L'obligation de secret ne peut être levée qu'avec l'accord des parties et du médiateur en matière familiale pour permettre notamment au juge d'entériner les accords conclus.

En cas de violation de cette obligation de secret par une des parties, le juge se prononce sur l'octroi éventuel de dommages-intérêts. Les documents confidentiels qui sont tout de même communiqués ou sur lesquels une partie se base en violation de l'obligation de secret sont d'office écartés des débats.

Sans préjudice des obligations que la loi lui impose, le médiateur en matière familiale ne peut rendre publics les faits dont il prend connaissance du fait de sa fonction. Il ne peut être appelé comme témoin par les parties dans une procédure judiciaire ou administrative relative aux faits dont il a pris connaissance au cours d'une médiation en matière familiale.

L'article 458 du Code pénal s'applique au médiateur en matière familiale. »

Op dit artikel heeft mevrouw De Schamphelaere amendement nr. 62 ingediend (zie stuk 2-422/6) dat luidt:

Paragraaf 2 van het voorgestelde artikel 734bis aanvullen met een derde lid luidende:

“Telkens wanneer de rechter kennis neemt van de in §1 vermelde vorderingen moet hij de partijen op een duidelijke en omstandige wijze informeren over de mogelijkheid om een beroep te doen op bemiddeling in familiezaken.”

Mevrouw Mia De Schamphelaere (CVP). – Dit amendement is reeds uitvoerig besproken en de minister heeft er uitvoerig op geantwoord. Toch wens ik dit amendement te handhaven. Het amendement wil de rechters ertoe verplichten om telkens te wijzen op het bestaan van de mogelijkheden inzake bemiddeling. In de wetgeving van sommige andere landen zijn er trouwens nog meer verplichtingen opgenomen: scheidende koppels met kleine kinderen moeten daar bijvoorbeeld de bemiddelingsfase doormaken. In België gaan we er al te gemakkelijk van uit dat een dergelijke verplichting opleggen niet mogelijk is. Met dit amendement wil ik er enkel voor zorgen dat elk koppel te horen krijgt dat de bemiddeling bestaat.

- De stemming over het amendement wordt aangehouden.
- De aangehouden stemming en de stemming over het wetsontwerp in zijn geheel hebben later plaats.

Wetsontwerp tot aanvulling van de wet van 26 juni 2000 tot beperking met de helft van de devolutive kracht van de lijststemmen en tot afschaffing van het onderscheid tussen kandidaat-titularissen en kandidaat-opvolgers voor de verkiezing van de provincie- en gemeenteraden en het Europese Parlement (Stuk 2-524) (Evocatieprocedure)

Algemene bespreking

Mevrouw Iris Van Riet (VLD), rapporteur. – Dit verplicht bicameraal ontwerp kon niet vóór het reces door de Senaat worden behandeld. Bij de bespreking werd gewezen op de moeilijkheden die kunnen rijzen bij de praktische uitvoering van het ontwerp. Vooral in een aantal kleine arrondissementen in de provincies Oost- en West-Vlaanderen kunnen zich problemen voordoen. De minister verwees terzake naar een bespreking die in de ministerraad nog aan de gang is over de vergroting van de arrondissementen.

De VLD wilde verder gaan en de devolutive kracht van de lijststem volledig neutraliseren. Het ontwerp is een compromis; waardoor een betere diversifiëring mogelijk wordt. Vrouwen en jongeren die op niet nuttige plaatsen op de lijsten staan, krijgen meer kansen. Waardevolle politieke talenten die geen stemmentrekkers zijn, krijgen evenwel ook mogelijkheden.

Het ontwerp werd eenparig aangenomen.

- De algemene bespreking is gesloten.

À cet article, Mme De Schamphelaere propose l'amendement n° 62 (voir document 2-422/6) ainsi libellé :

Compléter le §2 de l'article 734bis proposé, par un troisième alinéa, rédigé comme suit :

« Chaque fois qu'il connaît des demandes mentionnées au §1er, le juge doit informer les parties de manière claire et circonstanciée de la possibilité d'avoir recours à la médiation en matière familiale. »

Mme Mia De Schamphelaere (CVP). – Cet amendement a fait l'objet d'un large débat et le ministre y a répondu dans le détail. Je souhaite néanmoins le maintenir. Il vise à obliger les juges à informer systématiquement les parties de l'existence d'une possibilité de médiation. La législation de certains pays impose d'ailleurs encore d'autres obligations : les couples qui divorcent et ont de jeunes enfants doivent passer par une phase de médiation. En Belgique, nous partons trop facilement du principe qu'il n'est pas possible d'imposer une telle obligation. Mon amendement vise seulement à faire en sorte que chaque couple soit averti des possibilités de médiation.

- Le vote sur l'amendement est réservé.
- Il sera procédé ultérieurement au vote réservé ainsi qu'au vote sur l'ensemble du projet de loi.

Projet de loi complétant la loi du 26 juin 2000 visant à réduire de moitié l'effet dévolutif des votes exprimés en case de tête et à supprimer la distinction entre candidats titulaires et candidats suppléants pour l'élection des conseils provinciaux et communaux et du Parlement européen (Doc. 2-524) (Procédure d'évocation)

Discussion générale

Mme Iris Van Riet (VLD), rapporteuse. – Ce projet obligatoirement bicaméral n'a pu être traité avant les vacances parlementaires. Lors de son examen, les éventuelles difficultés de sa mise en œuvre, notamment dans quelques petits arrondissements, ont été mises en évidence.

Le VLD voulait aller plus loin en neutralisant totalement l'effet dévolutif du vote en case de tête. Le projet est un compromis. Il offre plus de chances aux femmes et aux jeunes qui ne se trouvent pas en ordre utile sur les listes, mais il donne aussi des possibilités aux talents politiques qui ne sont pas de grands pourvoyeurs de voix.

Le projet a été adopté à l'unanimité.

- La discussion générale est close.

Artikelsgewijze bespreking

(Voor de tekst aangenomen door de commissie voor de Binnenlandse Zaken en de Administratieve Aangelegenheden, zie stuk 2-524/3.)

- De stemming over het wetsontwerp in zijn geheel heeft later plaats.

Wetsvoorstel tot wijziging van artikel 66 van de provinciewet en tot invoeging van een artikel 242bis in de nieuwe gemeentewet, inzake het beleidsprogramma (van de heer Paul Wille c.s., Stuk 2-490)

Algemene bespreking

De voorzitter. – Mevrouw Thijs verwijst naar haar schriftelijk verslag.

- De algemene bespreking is gesloten.

Artikelsgewijze bespreking

(Voor de tekst aangenomen door de commissie voor de Binnenlandse Zaken en de Administratieve Aangelegenheden, zie stuk 2-490/4.)

- De artikelen 1 tot 4 worden zonder opmerking aangenomen.
- Over het wetsvoorstel in zijn geheel wordt later gestemd.

Wetsontwerp tot wijziging van de wet van 31 december 1983 tot hervorming der instellingen voor de Duitstalige Gemeenschap (Stuk 2-576)

Algemene bespreking

De voorzitter. – De rapporteur verwijst naar zijn schriftelijk verslag.

De heer Louis Siquet (PS). – Der Gesetzesvorschlag, über den wir heute reden und abstimmen, ist für die deutschsprachige Gemeinschaft von kapitaler Bedeutung.

Het wetsontwerp dat wij vandaag bespreken en waarover wij straks stemmen is voor de Duitstalige Gemeenschap van kapitaal belang.

Dit wetsontwerp heeft tot doel het bedrag van de jaarlijkse dotatie aan het kleinste deelgebied van België aan te passen. Concreet is het de bedoeling de evolutie van de schoolbevolking te integreren in de berekening van die dotatie. Zoals voor de twee andere gemeenschappen is dit een belangrijke parameter. Momenteel is het bedrag van de dotatie helemaal niet aan dit criterium gekoppeld. De evolutie van dat bedrag is momenteel gekoppeld aan de inflatie en aan de economische conjunctuurschommelingen, met andere woorden aan het bruto binnenlands product.

In de loop der jaren heeft deze politieke situatie tot budgettaire ademnood geleid. Concreet en in reële termen daalde de dotatie met 12% sedert de overheveling van het

Discussion des articles

(Pour le texte adopté par la commission de l'Intérieur et des Affaires administratives, voir document 2-524/3.)

- Il sera procédé ultérieurement au vote sur l'ensemble du projet de loi.

Proposition de loi modifiant l'article 66 de la loi provinciale et insérant un article 242bis dans la nouvelle loi communale, en ce qui concerne le programme de politique générale (de M. Paul Wille et consorts, Doc. 2-490)

Discussion générale

M. le président. – Mme Thijs se réfère à son rapport écrit.

- La discussion générale est close.

Discussion des articles

(Pour le texte adopté par la commission de l'Intérieur et des Affaires administratives, voir document 2-490/4.)

- Les articles 1er à 4 sont adoptés sans observation.
- Il sera procédé ultérieurement au vote sur l'ensemble de la proposition de loi.

Projet de loi modifiant la loi du 31 décembre 1983 de réformes institutionnelles pour la Communauté germanophone (Doc. 2-576)

Discussion générale

M. le président. – Le rapporteur se réfère à son rapport écrit.

M. Louis Siquet (PS). – Der Gesetzesvorschlag, über den wir heute reden und abstimmen, ist für die deutschsprachige Gemeinschaft von kapitaler Bedeutung.

Le projet de loi dont nous discutons et que nous voterons tout à l'heure est d'une importance capitale pour la Communauté germanophone.

Ce projet vise à l'ajustement du montant de la dotation annuelle versée à la plus petite entité de Belgique. Plus concrètement, son but est d'intégrer l'évolution de la population en âge de scolarité dans le calcul de cette dotation. Il s'agit là, comme pour les deux autres communautés, d'un paramètre important. Actuellement, le montant de la dotation ne fait aucune référence à ce critère. L'évolution de ce montant est actuellement liée, d'une part, à l'inflation et, d'autre part, aux variations de la conjoncture économique, c'est-à-dire au produit intérieur brut.

Cette situation politique a engendré au fil des années un problème que nous pourrions qualifier d'asphyxie budgétaire. Concrètement et en termes réels, la valeur de la dotation a

onderwijs naar de Duitstalige Gemeenschap. De werkelijke evolutie van onze schoolbevolking staat evenwel in schril contrast met die van de twee grote gemeenschappen. Zowel in de Vlaamse als in de Franse gemeenschap stellen we een trage maar gestadige daling van het aantal leerlingen vast. In de Duitstalige Gemeenschap daarentegen is het aantal leerlingen in de voorbije tien jaar met 8,8% gestegen. Dat is het gevolg van een hoger geboortecijfer en van een sterkere immigratie van Europese burgers.

De daling van de reële waarde van de dotatie en de stijging van het aantal leerlingen dat onze scholen bezoekt, heeft geleid tot een onhoudbare budgettaire situatie, in die mate zelfs dat de uitoefening van de gemeenschapsbevoegdheden in het gedrang kwam. De investeringen in onderwijs, berekend per leerling, gaan in sterk dalende lijn. De Hoge Raad voor de Financiën zelf wees de bevoegde overheid op het gevaar van een nakende budgettaire crisis. Ook de Duitstalige Gemeenschap heeft een periode van besparingen gekend.

Als men slechts over 4 tot 5 miljard globale inkomsten beschikt, bereikt men al vlug een grens waaronder de uitgaven niet meer samendrukbaar zijn, tenzij men een geheel van fundamentele diensten waarvoor de Gemeenschappen bevoegd zijn, op de helling zet.

De grenzen van een begroting van 5 miljard worden sneller bereikt dan die van een begroting van honderden miljarden. Het gaat dus niet om een ontwerp waarmee een parallellisme met de Vlaamse en de Franse gemeenschap wordt opgeheven, zoals een lid van de oppositie dacht. Het gaat veeleer om het tegenovergestelde. Het ontwerp voert een parallellisme in, door bij de berekening van de dotatie de demografische factor in aanmerking te nemen die verband houdt met de schoolbevolking. Dat is elders ook gebeurd.

Ik dank de federale regering en de Duitstalige Gemeenschap en in het bijzonder de ministers die tot taak hadden dit ontwerp voor te bereiden. Het geleverde werk past in het streven van de huidige meerderheid om vooruitgang te boeken op het institutionele vlak. Ik dank de collega's parlementsleden die vorige donderdag in de commissie unaniem hebben aanvaard dat de Duitstalige Gemeenschap op voet van gelijkheid met de andere gemeenschappen wordt geplaatst. Ik dank hen uit mijn eigen naam, namens mijn collega's van de Raad van de Duitstalige Gemeenschap en van de bevolking. Die is zeer gevoelig voor de manier waarop de zaken die haar aangaan, door de regering en het parlement worden behartigd. Ik verzoek u dus dit ontwerp goed te keuren.

De heer Antoine Duquesne, minister van Binnenlandse Zaken. – *Namens de regering ben ik blij dat dit ontwerp, dat de Duitstalige Gemeenschap op voet van gelijkheid plaatst met de twee andere gemeenschappen, straks zal worden aangenomen.*

– **De algemene bespreking is gesloten.**

Artikelsgewijze bespreking

(Voor de tekst aangenomen door de commissie voor de Institutionele Aangelegenheden, zie stuk 2-576/3.)

diminué de 12% depuis que l'enseignement a été transféré à la Communauté germanophone. Or, l'évolution de la population qui fréquente effectivement nos établissements scolaires contraste très fort avec l'évolution dans les deux grandes communautés. Si, en Communauté flamande et en Communauté française, nous observons une diminution lente mais continue du nombre d'élèves, la Communauté germanophone connaît par contre une augmentation de 8,8% en une dizaine d'années. C'est le résultat d'une natalité plus forte et d'une immigration de citoyens européens plus marquée.

La diminution de la dotation en valeur réelle et l'augmentation du nombre d'élèves dans nos écoles a engendré une situation budgétaire intenable. C'est l'exercice même des compétences par cette Communauté qui a été mis en danger. L'investissement dans l'enseignement, calculé par élève, diminue gravement. C'est le Conseil supérieur des Finances lui-même qui a mis en garde les autorités responsables en attirant leur attention sur le danger d'asphyxie budgétaire imminente. La Communauté germanophone a elle aussi connu une période d'austérité.

Lorsque l'on dispose d'un revenu global de 4 à 5 milliards, on en arrive rapidement à une limite en deçà de laquelle les dépenses ne sont plus compressibles, à moins de remettre en question une série de services fondamentaux qui relèvent de la compétence des Communautés.

Les limites d'un budget de 5 milliards sont plus rapidement atteintes que celles d'un budget de plusieurs centaines de milliards. Ce n'est donc pas, comme le croyait un collègue de l'opposition, un projet de loi qui entraîne une absence de parallélisme avec les Communautés flamande et française. C'est plutôt l'inverse. Le projet rétablit ce parallélisme en intégrant, dans le calcul de la dotation pour la Communauté germanophone, le facteur démographique lié à la population en âge de scolarité. Cela s'est aussi fait ailleurs.

Je tiens à remercier le gouvernement fédéral et le gouvernement de la Communauté germanophone, et plus particulièrement les ministres chargés d'élaborer ce projet de loi. Le travail accompli s'inscrit parfaitement dans la volonté de cette majorité d'avancer sur le plan institutionnel. Je remercie les collègues parlementaires qui, en commission, jeudi dernier, ont accepté à l'unanimité que la Communauté germanophone soit traitée sur un pied d'égalité avec les autres communautés. Je les remercie en mon nom et au nom de mes collègues du Conseil de la Communauté germanophone et de la population. Cette dernière est très sensible à la manière dont les questions qui la concernent ont été abordées par les responsables au gouvernement et au parlement. Je vous demande donc d'adopter ce projet de loi.

M. Antoine Duquesne, ministre de l'Intérieur. – Au nom du gouvernement, je me réjouis de l'adoption, dans quelques heures, de ce projet qui mettra la communauté germanophone sur un pied d'égalité par rapport aux deux autres communautés.

– **La discussion générale est close.**

Discussion des articles

(Pour le texte adopté par la commission des Affaires institutionnelles, voir document 2-576/3.)

- **De artikelen 1 tot 5 worden zonder opmerking aangenomen.**
- **Over het wetsontwerp in zijn geheel wordt later gestemd.**

De voorzitter. – We zetten onze werkzaamheden voort vanmiddag om 15 uur.

(De vergadering wordt gesloten om 11.15 uur.)

Berichten van verhindering

Afwezig met bericht van verhindering: mevrouw Thijs, in het buitenland, mevrouw Cornet d'Elzius, wegens ambtsplichten, de heren J.-M. Dedecker en Moens, wegens andere plichten.

- **Voor kennisgeving aangenomen.**

- **Les articles 1er à 5 sont adoptés sans observation.**
- **Il sera procédé ultérieurement au vote sur l'ensemble du projet de loi.**

M. le président. – Nous poursuivrons nos travaux cet après-midi à 15 h.

(La séance est levée à 11 h 15.)

Excusés

Mme Thijs, à l'étranger, Mme Cornet d'Elzius, pour devoirs de sa charge, MM. J.-M. Dedecker et Moens, pour d'autres devoirs, demandent d'excuser leur absence à la présente séance.

- **Pris pour information.**